

DATUM
2015-06-26
ERT DATUM
2015-06-09

DIARIENR
2015/125-4
ER BETECKNING
Fi2015/2312

Regeringskansliet
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Systematiska jämförelser – för lärande i staten

Remissen till Statskontoret omfattar betänkandet Systematiska jämförelser – för lärande i staten (SOU 2015:36) från Benchmarkingutredningen. Utredningen har haft i uppdrag att undersöka hur utveckling och effektivisering av statliga myndigheter kan främjas genom systematiska jämförelser.

Statskontoret har valt att kommentera de delar och förslag i betänkandet som berör Statskontoret som myndighet.

Statskontorets övergripande synpunkter

Statskontoret är generellt sett positivt till de resonemang och förslag som förs fram om att använda jämförelser för att utveckla och följa upp statlig verksamhet.

Statskontoret är positivt till förslaget om att tillsammans med Ekonomistyrningsverket ta ansvar för uppgiften att utveckla arbetet med ett program för systematiska jämförelser i staten.

Statskontoret instämmer även i att systematiska jämförelser bör kunna fungera som ytterligare ett incitament för myndigheterna att förändra och utveckla förvaltningen utifrån ett helhetsperspektiv. Att det saknas empiriska belägg för att jämförelser i realiteten leder till förändring ger dock anledning till att fundera på hur ett framtida arbete med systematiska jämförelser bör utformas.

Utredningen pekar på erfarenheter från olika områden där man använt jämförelser. Dessa erfarenheter ger dock inga tydliga svar på hur ett generellt arbete med systematiska jämförelser kan bedrivas. För att arbetet ska bli framgångsrikt och väga upp kostnaderna för det föreslagna programmet anser Statskontoret att arbetet bör inledas med en försöksverksamhet där metoden utvecklas och konkretiseras.

Utveckla statlig verksamhet genom jämförelser med andra verksamheter

Statskontoret instämmer i utredningens slutsats att det finns en intressant potential i systematiska jämförelser för att utveckla metoder för lärande i statlig verksamhet. Vi ser också positivt på tanken att sådana ska jämförelser kan syfta till ett lärande i förvaltningen. Statskontoret menar dock att det i betänkandet saknas analyser av hur detta arbete ska gå till i praktiken och mer precist vad myndigheterna kan antas lära sig av jämförelser. Statskontoret anser att utredningens resonemang i detta avseende behöver konkretiseras vad gäller vem som ska omfattas av jämförelserna, vad som ska jämföras och hur jämförelserna ska genomföras.

Det utvecklingsarbete som behöver genomföras för att konkretisera analyserna i betänkande är en uppgift som Statskontoret gärna åtar sig att göra i samarbete med Ekonomistyrningsverket.

Organisation av programmet för systematiska jämförelser

Statskontoret är positiv till inrättandet av ett program för systematiska jämförelser i staten. Programmet bör dock inledas som en försöksverksamhet och som i enlighet med förslaget i betänkandet bör utvärderas efter fem år.

Statskontoret är även positiv till att regeringen anger programmets inriktning och ambitionsnivå. Vi anser dock att det mer konkreta arbetet med att utforma programmet bör vara upp till de ansvariga myndigheterna, Statskontoret och Ekonomistyrningsverket. Det gäller exempelvis inom vilka områden inom vilket programmet ska inleda sin verksamhet och hur arbetet ska bedrivas.

Statskontoret menar att även om myndigheterna ansvarar för programmet gemensamt bör det av effektivitetsskäl vara lokaliserat till en av myndigheterna. Vilken av de två myndigheterna som tar ansvar för detta, alternativt att lokaliseringen alterneras bör vara upp till myndigheterna att lösa.

Att knyta ett programråd till arbetet menar Statskontoret är positivt. Där emot anser vi att det är nödvändigt att tydliggöra rådets status samt att arbetet med rådet, exempelvis vilka personer som knyts dit, beslutas av de ansvariga myndigheterna.

De ansvariga myndigheternas mandat behöver tydliggöras

I betänkandet poängteras att de deltagande myndigheternas eget engagemang är betydelsefullt för programmets framgång. Vi anser att om Ekonomistyrningsverket och Statskontoret gemensamt ska driva och

utveckla arbetet i programmet måste vi ges ett sådant mandat fullt ut. Statskontoret menar att när deltagande är frivilligt samtidigt som Ekonomistyrningsverket och Statskontoret ska utveckla och driva metoden finns en risk att det kan uppstå otydligheter i vad som är de ansvariga myndigheternas ansvar.

Finansieringen av programmet otillräcklig

Ambitionsnivån för programmet är, enligt Statskontorets bedömning, inte tillräckligt konkretiserad för att ge en tydlig bild av behovet av utvecklingsresurser för programmet. Det finns dock en risk för att utvecklingsresurserna inte står i relation till den ambitionsnivå som betänkandet ger intryck av.

Statskontoret instämmer i utredningens slutsats att myndigheterna själva ska finansiera sitt arbete med systematiska jämförelser. En risk med detta är att arbetet med systematiska jämförelser, i alla fall initialt, inte kommer att prioriteras eftersom det kan ta resurser ifrån andra former av utvecklingsarbete i myndigheterna.

Statskontoret ställer sig också tveksamt till att det inom utvecklingsmedlen ska finnas särskilda öronmärkta medel för arvodering av forskare samt konsulter. Vi menar att det bör vara upp till Statskontoret och Ekonomistyrningsverket att gemensamt utforma programmet och knyta till sig den kompetens som myndigheterna bedömer att de behöver.

Statskontoret är också tveksam till att bygga in en permanent användning av konsulter i verksamheten. Statskontoret menar att det kan leda till att de kunskaper som genereras inte stannar inom staten. Statskontoret har visat på denna risk i en nyligen publicerad rapport om outsourcing av statlig kärnverksamhet.¹

Statskontoret är vidare tveksam till att finansiera kostnaderna för utvecklingsmedel genom en allmän sänkning av pris- och löneomräkningen.

Statskontoret avstyrker förslaget om tillägg till myndighetsförordningen

Statskontoret avstyrker förslaget om ett tillägg till myndighetsförordningen om att myndigheterna ska använda sig av systematiska jämförelser i utvecklingen av verksamheten. Statskontoret menar att den nuvarande skrivningen om att myndigheterna fortlöpande ska utveckla sin verksamhet är tillräcklig. Statskontoret menar att frågan om hur myndigheter ska utveckla sin verksamhet bör vara upp till myndighetens ledning. Anser regeringen att det finns

¹ Statskontoret (2015) Att göra eller köpa? Om outsourcing av statlig kärnverksamhet.

särskilda behov av jämförelser kan detta diskuteras inom ramen för den löpande dialog som myndigheten har med Regeringskansliet.

Statskontoret tillstyrker förslaget om tillägg till myndighetens instruktion

Statskontoret tillstyrker utredningens förslag om tillägg till myndighetens instruktion om att i samverkan med Ekonomistyrningsverket utveckla och förvalta samt samordna en modell för systematiska jämförelser i staten.

Generaldirektör Ingvar Mattson har beslutat i detta ärende. Utredningschef Marie Uhrwing och utredare Susanne Johansson, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Ingvar Mattson

Susanne Johansson